

Ратна прича – Петар Рајин Васић

ЧЕМЕР И ШЕЋЕР

Ближи се слава Свети Симеун Богопримац. Мајка је умрла прије непун мјесец дана. Жена је још у најтежим мукама. Сви је служе и синови и снаје, а Чедо највише. Њене муке почеле су доста раније, операцијом рака дојке. Оба сина сад су на ратишту „на линији“. У Чеди је константан физички и душевни немир. Није то од скора, већ дуго је у сличном стању. Близу је датум када ће напунити педесет и шесту. Руке му често дрхте, уста се суше. Несаница се уселила још од самог почетка рата. Није био много мирнији ни у оне предратне дане, али било је онда још неке наде да неће доћи до најгорег. Догађа се. Поред блиске смрти њему најдражих жена, недавно мајке ускоро сигурно и супруге, размишљао је о томе шта ако се рат настави? Како се растати и од најбољих пријатеља? Питао се. Поред оних, њему драгих радних колега, како окренути леђа, или, не дај Боже, пуцати на комшију Бегу, на синовог кума Мирсу, на рођаке и комшије драгог пријатеља Стјепана, снајкиног оца? Или они на мене!? А рат се разбуктава и не смирује. Треште рафали и гранате са Диздаруше, Врановаче, Ријека и око Избора. Хола као избезумљен. Највећа брига су му синови. Обојица су мобилисани. Старији је обичан војник а млађи је резервни официр. Нема шансе да их ослободи војне обавезе. И себе је једва ослободио. Помогли му људи из комшилука који су сад постали важни. Распоређен је на радну обавезу. Помаже у мјесној заједници.

Почео је да се бори за синове да их барем раздвоји. Није му драго што су обојица у рову. Страхује. Обећао му је локални командант да ће млађег послати на јужни дио ратишта. И одржао је ријеч, Богу хвала! Али бриге се не смањују. Шта ако..., не дај, Боже!

Устаје често из кревета и хода по соби ноћу. Понекад уђе у шпајз да наспе ракије. А што се ракије тиче, Чедо одувјек има посебан однос према њој. Воли да попије у свакој прилици. Понекад се и напије али никога па ни себе нимало не угрожава. Када себи каже да неће више пити до тог и тог времена строго се придржава дате ријечи. Некад понавља ону народну изреку: ракија је нимет, ко јој зна кимет! Али, људи, сада је рат! Може се и мора пити. Знам ја њене ћуди. Мисли на ракију. Кад потегне стресе се. Све га мучи. Живи живот у страху и чемеру.

Ових дана намјерава да оде код синовог кума Мирзе. Чуо је да су он и мајка му тих ужасних дана у својој кући крај пруге. Закључани. Нигдје не излазе јер градом вршљају неки наоружани робијашаи. Ко зна одакле су дошли у овај град. И ко их је довео. Млађих су година претежно и врло агресивни према свакоме кога сретну. Кажу да кад човјека зауставе прво провјеравају које је вјере. Ако ухвате некога да није по њиховом убише га или отјераше у логор. А провјера им је:

– Знаш ли се прекрстити? Де, да видим? Знаш ли оче-наш?

Мене нека упитају, мислио је, да им покажем. Ја бих га питао: Знаш ли ти, бало, да се прекрстиш? Ја од малена идем редовно у цркву и молим се драгом Богу, пред иконама, свако јутро и свако вече, а ти? У ствари, боље је не сре-

сти их. Ко зна шта ђаво може да изигра. Кажу још и да мушкарца натјерају да скида гаће да би видјели је ли обре-зан. Боже мој, свашта се доживи! О, драги Боже, шта смо ово доживјели? Прије су се у ратовима људи дијелили по некој идеји водили, по циљу, по некој политици. Сада се дијелимо по именима и презименима. А циља нема! Политика је ши-рење мржње. Прво те пита како ти је име и презиме, онда иде даље. Ако твоје име не одговара ономе ко те контролише нас-традао си. Мислио је о томе док се спремао.

Смотао је у чисту крпу топлу погачу коју је сам умије-сио и испекао, онда већи комад печеног меса и литар ракије. Мислио је још нешто да стави у цегер али се предомислио. У-питаће их шта им треба па ће послуже да им однесе. Одлучио је да одмах крене. Касно је поподне, а ваља му се вратити до мрака. Мало ће се и код њих сигурно задржати.

Код подвожњака заустави га стражар:

— Куд си пошао?

— Хоћу, болан, овуда све крај пруге па до Бимала. Један мој радни колега дежура на портирници, па да га видим и да мало попричамо.

— Ће си сад нашо да посјећујеш колегу? Мани се тога, боље је да се вратиш.

Чедо га гледа, однекле му је познат, па се поче распити-вати о здрављу, о ратним тешкоћама и тако. Гледао га је сажал-љиво и сапатнички. Док овај попусти па му рече:

— Иди полако, ал' се чувај, видиш да пролијећу гранате са Диздаруше. Иди овуда! Показа му.

Чедо се захвали и брже продужи поред пруге, између Тесле и кућа у ЕШ-у, па до Комуналног. Пратећи колосијек који води Бималу. Прије докторове куће скрену у малу авлију.

Ту је Мирзина кућа. Куцао је дуго и на врата и на прозор. Док Мирза провири иза завјесе. Кад му отвори врата Чедо уђе у предсобље. Лак на сузи бризну у плач док су се руковали.

– Како ти је мати? – упита кума и предаде му оно што је донио па још мало попричаше. Онда провјерише обојица има ли кога напољу па се Чедо хитро удаљи окрећући се као да је нешто украо.

Баш кад је стигао до подвожњака и оног стражара бану пред групу униформисаних људи. Међу њима официр, добро га зна, зову га Жваљо. Затигао униформу, истакао еполете. Капетан је по чину. Зна Чедо добро чинове, служио је војску у Титовој гарди, на Дедињу. А зна добро и Жваљу, са свим његовим, углавном манама. Комшије су. Одмах капетан поче:

– Куда ти, Чедо, врљаш? Видиш да се пуца на све стране. Играш се са животом. Ослободили смо те рова, а ти ровариш по граду. Немој случајно да чујем да помажеш оне твоје кумове и пријатеље, који су сада наши непријатељи. Ако чујем да то радиш ја ћу те својом руком убити. Убићу и тебе и њега. Чедо се доста суздржавао, а на посљедње ријечи плану:

– Ма, слушај ти, хтједе да каже Жваљо па се предомисли, међеде, моји су синови обојица на линији. Млаћи је капетан, кô и ти. Ти то добро знаш. Сигуран сам да ни један од њих неће убити недужног човјека, нити му пријетити, као што ти мени пријетиш. А неће сигурно ни узимати туђе. Моја је ствар коме ћу помагати и код кога ћу ићи. Пробај само да ме ти спријечиш. – Изговори ријечи о којима ће последије дуго размишљати.

Када је дошао у своју кућу попио је мало ракије, скувао себи кафу и анализирао данашње догађаје. Био је задовољан посјетом Мирзи и свим што је било с тим у вези. Мало је критички пребирао по својим ријечима упућеним Жваљи. Жваљо је заузео Бегину кућу и шепури се сада у њој. Осим тога довлачи у ту кућу разне опљачкане ствари.

— Можда сам био превише слободан, али морао сам му рећи све...

Чедо је из тога извео више закључака. Прво, не смије заиста више ићи код кума Мирзе да не би угрозио њега и његову мајку. Друго, не смије се ни свађати са олошем који је наоружан и имајући пушку има и власт. Треће, мора провјерити синове какво је њихово мишљење о заузимању туђих кућа, станова и ствари. Уопште, шта они мисле о томе.

Зато је о слави, тачније посљедње вечери на испраћају славе, кад се мало више попило, кад су и домаћини могли попити а госте су испратили, сјео са синовима и наметнуо тему разговора о узимању туђе имовине. Старији син је с породицом имао спрат куће изнад његовог стана. Његово мишљење о свему и ставове Чедо је максимално поштовао. Често се често позивао на оно што му је старији син рекао. А и његова жена је често дежурала поред свекрве. Млађи се са супругом и два сина преселио у село у коме командује јединицом и држи ратну линију. Тамо је подстанар. Послије рата би могао овдје с оцем и још засад живом мајком, дијелити стамбени простор. Чедо је директно прешао на ствар.

Обратио се млађем сину:

— Што ти, сине, не уселиш у Мехину кућу на крају наше улице. Ено је, још увијек неусељена. Мехо је са породицом из-

бјегао. Сигурно су се смјестили у кућу некога ко је отуда избјегао. Усели се ти сада у његову кућу. Није велика али се може средити.

Син га је посматрао и слушао широм отворених очију. Просто се забезекнуо:

– Тата, нисам ја сигуран да ти то озбиљно говориш. Да ли ти мене истјерујеш из куће?

– Не, него кажем кад могу сви то да раде. Чак се неки људи досељавају из села и заузимају њихове празне куће. А шта си ти бољи од тих људи? Немаш своју кућу. Можеш са својом породицом овдје да се тијесниш с нама. Што не би урадио исто што и други? А кућа има празних.

Млађи син је заплакао:

– Тата, побогу, зар ти то стварно тако мислиш? Не могу да вјерујем.

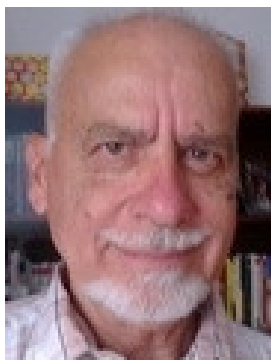
Чеди је прво почела да подрхтава доња вилица па је и он кроз плач наставио:

– Нисам озбиљан, сине, поносим се тобом! Само провјеравам да ли би ти то урадио. Сад сам сигуран да ниси и ти подлегао таквом понашању. Нека сте ми ви живи и здрави. Нико нема такве синове као што имам ја.— Наставили још неко вријеме да расправљају о томе.

Разишли су се у расвитаку. Свако оде на своју страну. Старија снаја и Чедо остали су уз болесницу. Он је покушавао мало да спава али се окретао у кревету као на ражњу. Некако убрзо потом његова супруга а њихова мајка изгуби борбу за живот. Изузетно јој је била посвећена њега и пажња, али последице великих мука, напосокон је издахнула. Опет су били сви на окупу са Чедом, синови и снаје и унучад. Достојно су испратили мајку и баку уз све вјерске оби-

чаје, како доликује. Сутрадан по сахрани Чедо је морао да потражи љекарску помоћ. Одвели су га у војну амбуланту гдје му је доктор рекао да има превисок шећер. — Чудо си, Чедо, још жив, рекао му озбиљним тоном. Од тога дана његов живот је постао незамислив без инсулина. Сам га је себи давао, а брзо је научио и да мјери и да храном контролише ниво шећера. Ракију више није пио. — Бацио сам, говорио је кад га нуде!

О ПИСЦУ

Петар Рајин Васић, новинар и публициста, рођен је 27. јуна 1941. године у Пиперцима, општина Бијељина. Вишу реалну гимназију је похађао у Брчком и Бијељини, гдје је 1960. положио велику матуру. Након тога слушао је једно полугодиште педагошку групу предмета у Учитељској школи Травник гдје је положио дипломски учитељски испит.

Коаутор је више књига о Брчком и Брчком Дистрикту Босне и Херцеговине: „Брчко-хроника супервизије“, „Брчко дистрикт БиХ — Будућност је почела“ и још неколико заједничких књига, а своју прву ауторску књигу „Супервизор“ промовисао је петог марта 2010. године. Покренуо је и уређивао билтен Владе Дистрикта „Мост 2000“ који је излазио редовно од октобра 2000. године до октобра 2003. године.